ANAF și marile averi. Cum o dă fiscul în Bara

Untold. Despre datele personale de natură fiscală este titlul unui editorial publicat în revista *Tax Magazine* nr. 7/2015, care atrage atenția asupra modului în care ANAF și alte autorități publice colectează și utilizează date de natură fiscală. Aceste observații au în vedere în principal evoluțiile din afacerea C-201/14, *Bara și alții*, aflată pe rolul Curții de Justiție a Uniunii Europene.

În această cauză, în urma formulării de observaţii scrise şi a concluziilor orale expuse de părţi la 29 aprilie 2015, la 9 iulie 2015 au fost prezentate concluziile Avocatului General Pedro Cruz Villalón, sintetizate astfel: *Directiva 95/46/CE trebuie interpretată în sensul că se opune unei reglementări naționale precum cea în discuție în litigiul principal, care permite unei instituții publice a unui stat membru să prelucreze datele cu caracter personal care i-au fost transmise de o altă instituție publică, în special datele privind veniturile persoanelor vizate, fără ca acestea din urmă să fi fost informate în prealabil cu privire la transmitere și cu privire la prelucrare*. Cu alte cuvinte, Agenția Națională de Administrare Fiscală (ANAF) şi Casa Națională de Asigurări de Sănătate (CNAS) aveau obligaţia de a informa persoanele ce realizează venituri din activităţi independente asupra faptului că datelor lor personale de natură fiscală au fost transmise şi urmează să fie prelucrate. În acest sens, potrivit Avocatului General, protocolul intern dintre ANAF şi CNAS nu putea fi considerat o „măsură legislativă” în sensul art. 13 din Directiva 95/46/CE, prin care se derogă de la obligaţia operatorilor de date cu caracter personal de a proceda la informare, în special datorită faptului că nu fusese publicat niciodată în Monitorul Oficial.

În România, ANAF a demarat o campanie de presă – extrem de vizibilă pe portalul de știri *hotnews.ro* – prin intermediul căreia explică procedura de verificare a "marilor averi", cu trimitere generică și peiorativă la o serie de categorii profesionale (maneliști, cămătari, persoane publice). Prin informațiile oferite presei este explicat mecanismul de selecție și control, astfel:

Dintre cele 14,3 milioane de persoane care au venituri impozabile în Romania, 295.000 de persoane fizice au intrat în eșantionul semnificativ supus analizei de risc. Pentru persoanele din acest eșantion, ANAF a analizat veniturile declarate, achizițiile de locuințe, terenuri, mașini, ambarcațiuni și aeronave, depozite în bănci și împrumuturi către firme. În urma analizei, ANAF a găsit 132.246 de persoane fizice cu diferență de peste 10% între veniturile estimate și veniturile declarate. A urmat un nou filtru: determinarea cazurilor semnificative: risc anual de nedeclarare a veniturilor mai mare de un milion lei, achiziții de proprietăți imobiliare de minimum 700.000 lei, achiziții de autoturisme în valoare însumată de minimum 350.000 lei. În urma aplicării acestui filtru, ANAF a identificat 5.884 de persoane fizice cu grad ridicat de risc fiscal. A urmat un nou filtru: determinarea posibilității de acoperire a riscului între rude: identificarea rudelor până la gradul II pentru cele 5.884 de persoane cu grad ridicat de risc; verificarea veniturilor declarate semnificative ale soților care ar putea compensa sau diminua riscurile calculate pentru cei 5.884; verificarea apartenenței la grupul de risc a persoanelor de 132.246 persoane (vezi mai sus) aflate în diferite grade de rudenie cu eșantionul de 5.884. Ca urmare a acestui filtru, din eșantionul de 5.884 persoane s-au eliminat 1.161 de persoane pentru care riscul de nedeclarare de peste 1 milion de lei era acoperit de veniturile soților. Așadar, au rămas 4.723 de contribuabili cu grad ridicat de risc fiscal. Acestora li s-au adăugat încă 3.156 de persoane (rude, afini) identificați cu risc fiscal în eșantionul mai mare, de 132.246

de persoane cu diferență de peste 10% între veniturile estimate și veniturile declarate Rezultat final: 7.879 de cetățeni au fost propuși pentru verificare amănunțită. Ei au fost grupați în 4 grupe de risc:
– *Patron bogat de firmă săracă*: a) cei care dețin patrimoniu semnificativ – case, mașini, împrumuturi către firme, patrimoniu ce nu corespunde cu veniturile declarate; b) dețin firme cu cifre de afaceri viabile, dar cu rezultate proaste (tot timpul pe pierdere sau cu un profit mult prea mic față de cifra de afaceri);
– *Persoane cu patrimoniu semnificativ, dar fără activități economice cunoscute* (fiscul consideră că aceste persoane obțin veniturile fie din activități legale dar nedeclarate, fie din activități ilegale precum cămătărie, trafic de persoane);
– *Persoane cu venituri volatile*: e vorba despre persoane din lumea spectacolului, unde nu există un contract permanent, iar veniturile provin exclusiv din participarea la evenimente și exploatarea comercială a dreptului de imagine;
– *Persoane care nu intră în cele trei profiluri, dar prezinta riscuri semnificative.*

Ca urmare a acestor filtre, 5.399 de contribuabili sunt vizați pentru prima serie de verificări. ANAF a înființat 8 servicii distincte de verificări fiscale, împărțite în toate zonele țării: București, Timișoara, Cluj, Brașov, Iași, Galați, Ploiești și Craiova, unde vor lucra 100 de angajați. Angajații ANAF au început să lucreze la primele 313 cazuri.

În ceea ce ne privește, apreciem că fiscul ignoră în continuare obligațiile ce-i revin potrivit Directivei 95/46/CE, reiterate de Avocatul General al Curții de Justiție a Uniunii Europene în cauza *Bara*. Poziția ANAF, precizată de reprezentanții Guvernului și în fața Curții de Justiție a Uniunii Europene, este aceea că art. 11 și respectiv art. 60 – 62 din Codul de procedură fiscală permit schimbul liber de informații între autoritățile publice, fără a exista vreo obligație de notificare a particularului. Cu alte cuvinte, în

temeiul unor simple protocoale de colaborare (secrete), baze de date sau informații punctuale sunt transmise, uneori automat, între fisc, bănci, notari publici și alte autorități, instituții și entități publice, de la nivel central și local. Un veritabil *Untold*, o poveste nespusă a datelor de natură fiscală.

Este cert, așa cum rezultă din comunicatul ANAF, că în cazul persoanelor fizice bănuite că au colectat ilicit mari averi și că nu au fiscalizat veniturile obținute au fost folosite aceleași procedee de lucru. Cu alte cuvinte, atunci când inspectorul X a solicitat băncii Y să-i comunice extrasele de cont din ultimii 5 ani fiscali ai contribuabilului Z, banca s-a conformat fără a-l notifica pe contribuabilul Z, iar fiscul a "uitat" să-l anunțe pe contribuabilul Z că a intrat în posesia acestor date. La fel s-a întâmplat și la Serviciul Înmatriculări Vehicule, și la Primărie, și la Biroul de Carte Funciară, și la Registrul Comerțului.

Această strategie riscă s-o dea chiar în … *Bara*. Hotărârea Curții de Justiție a Uniunii Europene nu va întârzia prea mult, iar practicile de tipul celor devenite publice – schimbul de informații discutat este cel dintre ANAF și Casa Națională de Asigurări de Sănătate, cu privire la veniturile persoanelor fizice provenite din activități independente – vor fi repudiate. Prin urmare, art. 11 și respectiv art. 60 – 62 din Codul de procedură fiscală nu vor putea fi în mod valid invocate drept bază legală pentru colectarea datelor cu caracter personal de natură fiscală și respectiv pentru prelucrarea acestora. Se vor ridica astfel întrebări extrem de serioase cu privire la modul în care au fost colectate probele care stau la baza rapoartelor de inspecție fiscală și a eventualelor decizii de impunere.

Materialul a fost preluat de pe site-ul [Costaș, Negru & asociații](#).